

Novela zákona o dani z pridanej hodnoty od 1.1.2016

Týmto si Vás dovoľujeme informovať o **novele schválenej 1. októbra 2015**, ktorou sa s účinnosťou od 1.1.2016 mení a dopĺňa **zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty (ďalej „DPH“)**, najmä o skutočnostiach v oblasti uplatňovania DPH na základe prijatia platby, samozdanenia stavebných prác a zmiernenie podmienok pre vrátenie nadmerného odpočtu.

1. ÚHRADA DPH AŽ PO ZAPLATENÍ

Do zákona o DPH bola predmetnou novelou zapracovaná osobitná úprava uplatňovania DPH **na základe prijatia platby** za dodanie tovaru alebo služby. Ide o dobrovoľnú úpravu, ktorú môže použiť len ten platiteľ DPH, ktorý spĺňa zákonom ustanovené podmienky, a to:

- za predchádzajúci kalendárny rok **nedosiahol obrat 100 000 eur**,
- odôvodnene predpokladá, že v prebiehajúcom kalendárnom roku nedosiahne obrat 100 000 eur,
- a na platiteľa nebol vyhlásený konkurz alebo platiteľ nevstúpil do likvidácie.

Podstatou tejto osobitnej úpravy je, že platiteľovi DPH, ktorý si zvolil uplatňovanie osobitnej úpravy, vzniká daňová povinnosť z dodania tovarov a služieb až v momente, keď prijme platbu za plnenia od svojho odberateľa. Ide o odklad daňovej povinnosti, ktorý je však na druhej strane spojený s rovnakým princípom v súvislosti s uplatnením práva na odpočítanie DPH z prijatých tovarov a služieb. Platiteľ DPH, ktorému vzniká daňová povinnosť až na základe prijatej platby, si z prijatých tovarov a služieb môže odpočítať DPH najskôr za to zdaňovacie obdobie, v ktorom zaplatil za plnenie svojmu dodávateľovi. Daňová povinnosť a odpočítanie DPH sa uplatní vo výške, ktorá zodpovedá realizovanej platbe za plnenie.

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že ak je platiteľ DPH v pozícii dodávateľa, ktorému vzniká daňová povinnosť až na základe prijatej platby, táto skutočnosť zásadne ovplyvní aj jeho odberateľov - platiteľov DPH, ktorým **právo na odpočítanie DPH** z prijatých tovarov a služieb vzniká v rovnaký deň ako vzniká daňová povinnosť dodávateľovi, t.j. **až keď zaplatí dodávateľovi** za tovar alebo službu (vyplýva z § 49 ods. 1 zákona o DPH).

Z praktického hľadiska je potrebné sledovať najmä situácie, keď dodávateľ uplatňuje túto osobitnú úpravu a splatnosť faktúry pripadá na koniec mesiaca - v prípade úhrady zo strany odberateľa môže byť platba poukázaná 30. deň v mesiaci, ale dodávateľovi bude pripísaná až 1. deň nasledujúceho mesiaca. V takejto situácii nárok na odpočet DPH vzniká až v mesiaci pripísania úhrady. Dátum pripísania platby na účet dodávateľa je dôležité sledovať aj z hľadiska možného vzniku nesúladu vo vykazovaní na strane odberateľa a na strane dodávateľa v kontrolnom výkaze.

Režim úhrady DPH na základe prijatej platby bude môcť platiteľ začať uplatňovať vždy od prvého dňa zdaňovacieho obdobia (mesiac / štvrtrok) a túto skutočnosť bude platiteľ povinný **písomne oznámiť daňovému úradu** najneskôr do konca mesiaca, v ktorom začne osobitnú úpravu uplatňovať. Finančná správa bude zoznam platiteľov uplatňujúcich DPH po prijatí platby zverejňovať na svojom portáli.

Platiteľ DPH, ktorý sa rozhodne používať osobitnú úpravu, je povinný vyznačiť na faktúre slovnú informáciu „daň sa uplatňuje na základe prijatia platby“. V prípade, ak na faktúre nebude slovná informácia vyznačená, potom vznikne daňová povinnosť podľa § 19, t. j. dodaním tovaru alebo služby. V záujme ochrany odberateľa **nesmie** platiteľ DPH (dodávateľ) opravovať už vyhotovenú faktúru doplnením uvedenej informácie.

V súvislosti s uplatňovaním osobitnej úpravy je potrebné prispôbiť aj postup pri úprave odpočítanej dane, odpočítanie dane pri registrácii, opravu základu dane a opravu odpočítanej dane. Vzhľadom na uvedené je potrebné pripraviť sa na **zvýšenú administratívnu záťaž** z dôvodu potreby sledovania evidencie o prijatých a poskytnutých platbách, ako aj dodatočné finančné náklady súvisiace s úpravou účtovných softvérov. Vznik práva na odpočítanie dane platí bez ohľadu na

skutočnosť, či jeho dodávateľ uplatňuje alebo neuplatňuje osobitnú úpravu uplatňovania DPH. Inak povedané, právo na odpočítanie dane vzniká až dňom, kedy boli finančné prostriedky pripísané na účet dodávateľa.

Platiteľ DPH, ktorý uplatňuje osobitnú úpravu, sa môže rozhodnúť pre skončenie tejto úpravy iba k 31.12. príslušného kalendárneho roka na základe oznámenia podaného daňovému úradu. Avšak ak nastanú skutočnosti uvedené v zákone, je platiteľ DPH povinný skončiť uplatňovanie osobitnej úpravy.

2. SAMOZDANENIE STAVEBNÝCH PRÁC

Platiteľ DPH, ktorý je **prijemcom plnenia** od iného platiteľa, je **povinný platiť DPH** vzťahujúcu sa na dodanie stavebných prác vrátane dodania stavby alebo jej časti pri dodaní stavby alebo jej časti na základe zmluvy o dielo alebo inej obdobnej zmluvy, a dodanie tovaru s inštaláciou alebo montážou, ak uvedené činnosti patria do sekcie F CPA (nová štatistická klasifikácia produktov podľa činností (CPA)). Novela zákona o DPH zároveň špecifikuje, **ktoré druhy stavebných inštalácií alebo montáž patria do sekcie F:**

- Budovy a výstavba budov
- Stavby a práce na stavbe inžinierskych stavieb
- Špecializované stavebné práce

Podrobný rozpis služieb uvádzame v Prílohe č.1.

3. KONTROLNÝ VÝKAZ (účinnosť od 1.4.2016)

Novela zákona o DPH v ustanoveniach o kontrolnom výkaze zavádza pre platiteľa DPH novú povinnosť, **ak za dané zdaňovacie obdobie celková suma odpočítanej dane zo zjednodušených faktúr presiahne 3 000 eur a viac** uviesť osobitne celkovú sumu základov dane, celkovú sumu dane a celkovú sumu odpočítanej dane v členení podľa jednotlivých dodávateľov tovarov a služieb **s uvedením ich identifikačného čísla pre daň**. Pripomíname, že zjednodušená faktúra je faktúra, ktorá neobsahuje všetky náležitosti podľa § 74 ods. 1 zákona o DPH, ale i napriek tejto skutočnosti, pri splnení ostatných podmienok na odpočet DPH je možné si z nej odpočítať daň. Zjednodušené faktúry sa v zmysle aktuálnej právnej úpravy uvádzajú sumárne v tabuľke B3 kontrolného výkazu.

Ak však po nadobudnutí účinnosti tejto novely platiteľ dane sumou odpočtov dane zo zjednodušených faktúr dosiahne tento limit, **bude musieť uviesť údaje zo všetkých zjednodušených faktúr v členení podľa dodávateľov**. Uvedie tiež identifikačné číslo pre DPH dodávateľa a výšku odpočtu dane. To umožní Finančnej správe preveriť v krížovej kontrole reálnosť údajov uvedených v časti B.3. kontrolného výkazu ihneď po prijatí výkazu a identifikovať uplatňované odpočty dane, ktoré sú založené na podvodných transakciách.

Ak platiteľ dane bude uplatňovať odpočet dane zo zjednodušených faktúr za príslušné zdaňovacie obdobie v sume nižšej ako 3000 eur, uvedie údaj o odpočte dane v časti B.3. kontrolného výkazu kumulatívne jednou sumou, bez podrobnejšieho členenia tak, ako je tomu v súčasnosti.

4. REGISTRÁCIA PRE DPH PRE VŠETKÝCH ŽIADATEĽOV

Zmena sa týka zmiernenia negatívnych dôsledkov pre zdaniteľné osoby, ktoré požiadali o registráciu podľa § 4 ods. 2 zákona o DPH, t. j. požiadali o registráciu pred dosiahnutím zákonom ustanovenej výšky obratu 49 790 eur (**tzv. dobrovoľná registrácia**).

Ak týmto zdaniteľným osobám správca dane uloží povinnosť zložiť zábezpeku na DPH a túto zábezpeku v zákonnej lehote zdaniteľné osoby nezložia, podľa súčasnej právnej úpravy správca dane žiadosť o registráciu pre DPH zamietne. Zmenou sa zjednocuje prístup k registrácii pre DPH pre zdaniteľné osoby, ktoré dosiahli obrat 49 790 eur a pre zdaniteľné osoby, ktoré nedosiahli obrat 49 790 eur. **Nezaplatenie zábezpeky** v zákonom ustanovenej lehote v prípade tzv. dobrovoľnej registrácie **nebude dôvodom na zamietnutie žiadosti o registráciu**, ale zábezpeku bude správca dane vymáhať spôsobom podľa osobitného predpisu **ako daňový nedoplatok**.

Z dôvodu plánovanej vládnej podpory začínajúcich podnikateľov (start-upov) sa navrhuje vypustenie jedného zo zákonných dôvodov pre zloženie zábezpeky. Vypúšťa sa povinnosť zložiť zábezpeku na DPH z dôvodu, že žiadateľ je zdaniteľnou osobou, ktorá sa zatiaľ len pripravuje na podnikanie.

5. ZMENA PODMIENOK PRE VRÁTENIE NADMERNÉHO ODPČTU V SKORŠEJ LEHOTE (tzv. „zrýchlené vrátenie nadmerného odpočtu“)

Prijatou novelou zákona o DPH sa zmiernujú podmienky na **skoršie vrátenie nadmerného odpočtu**, jednak skrátením posudzovanej doby pre nedoplatky z 12 na 6 mesiacov a ustanovením hranice vo výške 1000 eur, do ktorej sa podmienka nedoplatkov nebude brať do úvahy.

Zmena sa týka aj **nároku na vrátenie nadmerného odpočtu**. Ak platiteľ neumožní vykonanie daňovej kontroly do troch mesiacov odo dňa jej začatia, nárok na vrátenie nadmerného odpočtu zaniká posledným dňom tretieho mesiaca, a to vo výške, v akej jeho vznik bol uplatnený v daňovom priznaní alebo dodatočnom daňovom priznaní. V súčasnosti platí lehota do 6 mesiacov.

Ustanovuje sa aj lehota na vrátenie nadmerného odpočtu pre prípad, ak platiteľ uplatňuje nadmerný odpočet za posledné zdaňovacie obdobie (zrušenie registrácie). Nadmerný odpočet daňový úrad vráti do 30 dní od uplynutia lehoty na podanie daňového priznania za toto zdaňovacie obdobie.

6. ZMENA DPH PRI MAJETKU POUŽÍVANÉHO NA SÚKROMNÉ ÚČELY

V súlade s judikatúrou Súdneho dvora EÚ sa **dopĺňajú kritériá**, na základe ktorých platiteľ dane určí **pomer použitia tovarov a služieb na podnikateľské účely** a na iné účely ako na podnikanie (§ 49 ods. 5 zákona o DPH). Pomer použitia hmotného majetku a služieb na podnikanie a na iný účel ako na podnikanie platiteľ určí podľa:

- **výšky príjmu z podnikania a iného príjmu ako je príjem z podnikania,**
- **doby používania hmotného majetku a služieb na podnikanie a na iný účel ako na podnikanie**
- **alebo podľa iného kritéria, použitie ktorého objektívne odráža rozsah použitia hmotného majetku a služieb na podnikanie a na iný účel ako na podnikanie).**

Osobitne sa ustanovujú kritériá, na základe ktorých platiteľ dane určí pomer **použitia nehnuteľnosti na podnikateľské účely a na iné účely ako na podnikanie** (§ 49a ods. 2 zákona o DPH). Pomer použitia investičného majetku podľa § 54 ods. 2 písm. b) a c) na podnikanie a na iný účel ako na podnikanie platiteľ určí:

- **podľa plochy nehnuteľnosti používanej na podnikanie a na iný účel ako na podnikanie,**
- **doby používania investičného majetku podľa § 54 ods. 2 písm. b) a c) zákona o DPH na podnikanie a na iný účel ako na podnikanie**
- **alebo podľa iného kritéria, použitie ktorého objektívne odráža rozsah použitia investičného majetku podľa § 54 ods. 2 písm. b) a c) zákona o DPH na podnikanie a na iný účel ako na podnikanie**

7. ZMENA ODKAZU NA FAKTÚRE PRI TROJSTRANNOM OBCHODE

Pri fakturácii prvým odberateľom na druhého odberateľa pri trojstrannom obchode sa po novom bude uvádzať namiesto terajšieho odkazu „**trojstranný obchod**“ nový odkaz „**prenesenie daňovej povinnosti**“. Podnikatelia podieľajúci sa na takýchto transakciách sú preto povinní od 1.1.2016 vykonať takúto úpravu pri vystavovaných faktúrach.

8. ROZŠÍRENIE ZNÍŽENEJ SADZBY NA VYBRANÉ DRUHY POTRAVIN

Od 1.1.2016 sa rozširuje znížená sadzba dane (**10%**) na **vybrané druhy potravinových výrobkov a iné presne špecifikované produkty**, ako napr. ryby, niektoré druhy čerstvého alebo chladeného mäsa, mlieko, maslo, chlieb.

Bližšie informácie k praktickej aplikácii uvedených ustanovení Vám rada poskytne Ing. Andrea Pidychová, senior konzultant spoločnosti FINSERVIS TAX, s.r.o., kontakt: andrea.pidychova@finservistax.sk alebo Ing. Vladimíra Mačuhová, daňový poradca spoločnosti FINSERVIS TAX, s.r.o., kontakt: vladimira.macuhova@finservistax.sk.